

Haukiputaan koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2025–2028

1 Johdanto

Haukiputaan koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on laadittu keväällä 2025 yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja henkilökunnan kanssa.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen peruskouluissa on keskeinen osa kouluyhteisön hyvinvointia ja oppilaiden oikeudenmukaista kohtelua. Tämän suunnitelman tarkoituksena on kartoittaa koulumme nykytilanne tasa-arvon toteutumisen ja yhdenvertaisuuden osalta, määritellä kehittämiskohteet ja esittää toimenpiteet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suunnitelman tavoitteena on edistää kouluyhteisön turvallisuutta, hyvinvointia ja osallisuutta sekä torjua syrjintää. Suunnitelma perustuu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädäntöön sekä Opetushallituksen ohjeisiin. Sen toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain, ja se päivitetään kolmen vuoden kuluttua.

2 Lainsäädännöllinen perusta

Tasa-arvolaki (609/1986) velvoittaa koulut laatimaan suunnitelman sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaan kouluilla on oltava suunnitelma toimenpiteistä yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Lait velvoittavat myös syrjimättömyyden aktiiviseen edistämiseen ja ennaltaehkäisyyn.

3 Nykytilanteen kartoitus

Vuoden 2025 keväällä toteutettiin kyselyt oppilaille, huoltajille ja henkilökunnalle.

Tuloksista nousi esiin seuraavia havaintoja:

- Valtaosa 6.–9.-luokkalaisista kokee olonsa turvalliseksi koulussa.
- 7.–9.-luokkalaisista vain noin 50 % tulee mielellään kouluun, ja osa ei koe voivansa ilmentää itseään vapaasti.
- Sukupuolella, alkuperällä ja seksuaalisella suuntautumisella on havaittu olevan vaikutusta kohteluun. Myös vammaisuuteen liittyvät asenteet aiheuttavat ulossulkemista.
- Oppilaiden keskuudessa on suvaitsematonta ja epäasiallista kielenkäyttöä, joka sisältää myös sukupuolisen häirinnän elementtejä. Homottelua, vartaloon kohdistuvaa kommentointia ja sukupuolirooleihin liittyvää normitusta sekä uskonnollisiin vakaumuksiin liittyvää pilkkaamista esiintyy edelleen.
- Osa oppilaista kokee, että koulutyön säännöt ja vaatimukset ovat erilaisia tytöille ja pojille ja oppilaan sukupuoli vaikuttaa siihen, miten koulun aikuiset heitä kohtelevat.
- Suuri osa oppilaista kokee, että he eivät voi vaikuttaa koulutyön suunnitteluun ja toteuttamiseen.
- Osa kyselyyn vastanneista huoltajista toivoo, että koulussa ei käsiteltäisi ja pidettäisi esillä sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuutta. He kokevat, että asian käsittely häiritsee heidän lastensa ja nuortensa kasvurauhaa.

4 Tavoitteet vuosille 2025–2028

1. Edistää jokaisen kouluyhteisön jäsenen turvallisuudentunnetta ja oikeutta olla oma itsensä.
2. Vahvistaa yhteisöllistä toimintakulttuuria, jossa jokainen kokee osallisuutta.
3. Lisätä tietoisuutta kaikenlaisesta moninaisuudesta ja sen kunnioittamisesta.
4. Torjua syrjintää ja kiusaamista systemaattisesti.
5. Kehittää henkilökunnan osaamista ja puuttumisen keinoja.
6. Koulun ja huoltajien yhteistyön lisääminen.
7. Jatkuva ja kärsivällinen puuttuminen ja kasvatustyö esimerkiksi epäasialliseen kielenkäyttöön liittyen.

8. Tasa-arvotietoisuuden ylläpitäminen opetuksen ja käytänteiden suunnittelussa ja pitäytyminen yhdenvertaisissa käytänteissä.

5 Toimenpiteet vuosille 2025-2028

Vuosittain toteutettavat toimet:

- Kiusaamisen vastainen toiminta sekä Haukiputaan koulun (Oulun kaupungin) kiusaamiseen puuttumisen mallin esittely huoltajille ja oppilaille
- Järjestyssääntöjen käsittely luokissa
- Yhteisöllinen ja yksilökohtainen oppilashuolto
- Ryhmäyttämistoimet ja sosiaalisen kiinnittymisen tukeminen
- Syrjivää puhetta ja toimintaa koskeva nollatoleranssi: Pisarapuuttuminen
- Vuosittaiset hyvinvointikartoitukset, Kouluterveyskysely, muut kyselyt
- Hyvinvointipolut, tunne- ja turvataitokasvatus
- Sukupuolineutraalin kielen käyttö opetuksessa
- Oppilaiden ja huoltajien osallisuus mm. kehityskeskusteluiden ja palautekanavien kautta
- Häirintäyhdyshenkilöiden nimeäminen vuosittain sekä toiminnasta tiedottaminen
- Teemapäivät: esim. Lapsen oikeuksien päivä 20.11., Rasismin- ja syrjinnänvastainen viikko maaliskuussa viikolla 12 ja Minna Canthin päivä, tasa-arvon päivä 19.3.
- Esteettömyyden parantaminen: koulun fyysisen ympäristön arvioiminen ja tarvittavien muutosten tekeminen, jotta tilat ovat saavutettavia kaikille

Ensimmäisen lukuvuoden toimenpiteet (2025–2026):

- **Haukiputaan koulun kiusaamiseen puuttumisen mallista tiedottaminen:** oppilaat ja huoltajat
- **Teemallinen vanhempainilta:** pelisääntövanhempainilta
- **Vastuullisuuden aakkoset** (oppilaat, huoltajat, henkilökunta): laaditaan yhteistyössä oppilaiden, huoltajien ja opettajien kesken työpajoissa luokittain

- **Välituntitoiminnan kehittäminen:** yhteisiä, ohjattuja välitunteja tai kerhoja, joissa eri oppilaat pääsevät tutustumaan ja oppimaan toisiltaan. Yhteistyö nuorisotoimen ja seurakunnan kanssa.
- **Tietoiskut seksuaalisesta häirinnästä oppilaille.** Lisätään oppilaiden ymmärrystä seksuaalisesta häirinnästä, sen vaikutuksista ja siihen puuttumisen keinoista. Kerrotaan, mitä seksuaalinen häirintä tarkoittaa, miksi se on lain mukaan kiellettyä ja miten siihen puututaan Haukiputaan koululla.
- Toimien juurruttaminen osaksi koulun arkea.

Toisen lukuvuoden toimenpiteet (2026–2027):

- **Koulutuspäivä henkilökunnalle syrjinnän tunnistamisesta ja siihen puuttumisesta:** Koulutuspäivän aikana käsitellään syrjivän kielen tunnistamista, tiedostamattomia ennakkoluuloja ja toimintamalleja tilanteisiin puuttumiseen.
- **Selvitetään mahdollisuutta vertaisvalmennukselle:** Koulutetaan oppilaita vertaisohjaajiksi, jotka toimivat tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäjinä kouluyhteisössä. Vertaisohjaajat toimisivat koulun arjessa tukihenkilöinä ja "hyvän ilmapiirin lähettäjinä", edistäen positiivista ilmapiiriä, puuttuen epäasialliseen käytökseen ja tukien oppilaita, jotka tarvitsisivat apua.
- **Häirintätilanteiden selvittämisen kehittäminen:** häirintätapausten toimintaohjeiden päivittäminen ja toimintamallin kehittäminen.
- **Oppilaiden osallistaminen teemapäivien suunnitteluun:** Teemapäivien suunnittelu yhdessä oppilaiden kanssa: ideoidaan ja toteutetaan.
- Toimien juurruttaminen osaksi koulun arkea.

Kolmannen lukuvuoden toimenpiteet (2027–2028):

- **Teemallinen vanhempainilta** (asiantuntijavieras/kokemusasiantuntija) sekä **mahdollisten vertaisryhmien tarpeen kartoittaminen ja ryhmien toteuttaminen.**
- **Koulun yhteinen hyvän käytöksen säännöstö – Haukiputaan koulun lupaus:** Laaditaan yhdessä oppilaiden, henkilökunnan ja vanhempien kanssa "Haukiputaan koulun lupaus", jossa sitoudutaan tasa-arvoiseen, kunnioittavaan ja yhdenvertaiseen käytökseen.
- **Osallistava ympäristön ja toiminnan suunnittelu:** Oppilaat osallistetaan suunnittelemaan koulun välituntialueita ja -toimintaa esteettömämmäksi ja kaikille saavutettavaksi ja sopivaksi. Esimerkiksi rauhoittumispaikat ja esteettömät leikkialueet.
- **Kyselyiden uusiminen ja suunnitelman arviointi:** Kolmannen lukuvuoden keväällä uusitaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyt ja arvioidaan, miten suunnitelma on toteutunut ja mitä parannuksia tarvitaan. Samalla laaditaan pohja uudelle suunnitelmalle vuosille 2028–2031.
- Toimien juurruttaminen osaksi koulun arkea.

6 Seuranta ja arviointi

- Suunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain osana koulun hyvinvointityötä.
- Oppilaille, henkilökunnalle ja huoltajille toteutetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely kolmen vuoden välein.
- Arvioinnin perusteella suunnitelmaa päivitetään ja toimenpiteitä kehitetään.